

STANOVISKO EVROPSKÉ CENTRÁLNÍ BANKY

ze dne 28. srpna 2015

k oběhu bankovek a mincí

(CON/2015/29)

Úvod a právní základ

Evropská centrální banka (ECB) obdržela žádost Ministerstva financí České republiky (dále jen „ministerstvo financí“ nebo „orgán žádající o konzultaci“) o stanovisko k části první návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v oblasti peněžního oběhu a devizového hospodářství a kterým se zrušuje zákon č. 219/1995 Sb., devizový zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „návrh zákona“). Část první obsahuje technické změny zákona o oběhu bankovek a mincí¹ (dále jen „zákon“). Vzhledem k tomu, že vláda bude návrh zákona schvalovat v nejbližší době, orgán žádající o konzultaci požádal o urychlené přijetí stanoviska ECB.

Pravomoc ECB zaujmout stanovisko je založena na čl. 127 odst. 4 a čl. 282 odst. 5 Smlouvy o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouva“) a na první, druhé a třetí odrážce čl. 2 odst. 1 rozhodnutí Rady 98/415/ES², neboť návrh zákona se týká měnových záležitostí, platebních prostředků a národní centrální banky. V souladu s čl. 17.5 první větou jednacího řádu Evropské centrální banky přijala toto stanovisko Rada guvernérů.

1. Účel návrhu zákona

Část první návrhu zákona zavádí tyto hlavní změny zákona:

- a) Popsané, pomalované, přetištěné a potištěné bankovky a proděravělé mince se odstraňují ze seznamu nadměrně (nestandardně) poškozených tuzemských bankovek a mincí. Na takto poškozené tuzemské bankovky a mince se vztahuje mírnější správní postup, který se vztahuje na běžně poškozené tuzemské bankovky a mince.
- b) Zmírňují se provozní požadavky na samoobslužná technická zařízení³ (např. bankomaty) v tom směru, že tato zařízení již nemusí zadržovat podezřelé mince. Vzhledem k tomu, že tato zařízení

---

1 Zákon č. 136/2011 Sb., o oběhu bankovek a mincí a o změně zákona č. 6/1993 Sb., o České národní bance, ve znění pozdějších předpisů.

2 Rozhodnutí Rady 98/415/ES ze dne 29. června 1998 o konzultacích vnitrostátních orgánů s Evropskou centrální bankou k návrhům právních předpisů (Úř. věst. L 189. 3.7.1998, s. 42).

3 Ustanovení § 11 odst. 2 návrhu zákona se týká samoobslužných technických zařízení (např. bankomatů nebo obdobných systémů), jejichž prostřednictvím dochází k nakládání s peněžními prostředky, evidovanými na účtu vedeném poskytovatelem platebních služeb, spočívajícím v příjmu, výměně nebo výplatě tuzemských nebo cizozemských bankovek nebo mincí, přičemž se jedná o „neanonymní zařízení“. (Je třeba uvést, že ustanovení § 11 rovněž upravuje nakládání s bankovkami a mincemi prostřednictvím samoobslužných technických zařízení používaných k poskytování služeb nebo výplatě peněžních prostředků bez spojení s účtem; provozní požadavky na tento typ samoobslužných technických zařízení (uvedených v ustanovení § 11 odst. 1 však návrh zákona nemění).

- nedisponují technologií, která by jim umožňovala rozpoznat určitou transakci s podezřelou mincí, budou povinny takové mince pouze odmítnout a vrátit je uživateli zařízení, zatímco bankovky vložené do bankomatů a obdobných systémů je třeba zadržet).
- c) Zavádí se podrobná úprava toho, jak Česká národní banka (ČNB) nakládá: i) s tuzemskými a zahraničními bankovkami a mincemi, které byly zadrženy jako podezřelé, a ii) s nároky na poskytnutí náhrady, pokud se ukáže, že jsou tyto bankovky pravé. Tato úprava rovněž zakotvuje, že ČNB zadrží podezřelé bankovky a mince, které jsou nestandardně poškozené, i když se později ukáže, že jsou pravé, přičemž osobě, které byly takové bankovky a mince zadrženy, žádnou náhradu neposkytuje.
- d) Jsou vymezeny jednotlivé přestupky a správní delikty při zhotovení reprodukcí bankovek a mincí (nebo předmětů, které je úpravou napodobují), správní delikty proti peněžnímu oběhu a ostatní související delikty.
- e) Dále se vkládá ustanovení, podle něhož ten, kdo přijímá tuzemské bankovky nebo mince jako plnění vlastní pohledávky, nesmí za jejich přijetí požadovat úplatu.

Pro úplnost je třeba uvést, že v druhé části návrhu zákona se zrušuje devizový zákon⁴, přičemž část tohoto zákona, která se zabývá nouzovým stavem v devizovém hospodářství, se v upravené formě převádí do zákona o krizovém řízení⁵, a tím se rovněž mění zákon č. 6/1993 Sb., o ČNB, ve znění pozdějších předpisů. V neposlední řadě je třeba zmínit, že třetí část návrhu zákona do trestního zákoníku zavádí nový trestný čin ohrožení devizového hospodářství. K druhé a třetí části ECB nemá žádné konkrétní připomínky.

2. Obecné připomínky

- 2.1 Česká republika je členským státem s dočasnou výjimkou pro zavedení eura ve smyslu článku 139 Smlouvy. Požadavky práva Unie, které se týkají nakládání s eurobankovkami a euromincemi a jejich ochrany, se proto na ČNB a jiné subjekty v České republice v současné době v plném rozsahu nepoužijí. Článek 1 nařízení Rady (ES) č. 1339/2001 rozšiřuje působnost určitých opatření nutných k ochraně eura proti padělání na členské státy, které nepřijaly euro jako svou měnu⁶. Tyto právní předpisy Unie jsou tedy v České republice přímo použitelné a český zákonodárce je musí dodržovat. Pravidla reprodukce eurobankovek obsažená v článku 2 rozhodnutí ECB/2013/10⁷ se v současné době v členském státě s dočasnou výjimkou pro zavedení eura nepoužijí. Všechny požadavky začnou v plném rozsahu platit, jakmile Česká republika přijme euro a ČNB se stane plně integrovaným členem Eurosystemu. V tomto směru je při zohlednění svrchované pravomoci českého zákonodárce třeba uvést, že udržování českého právního rámce v souladu s pravidly platnými v eurozóně usnadní budoucí účast České republiky v hospodářské a měnové unii.

⁴ Zákon č. 219/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁵ Zákon č. 240/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Nařízení Rady (ES) č. 1339/2001 ze dne 28. června 2001, kterým se rozšiřuje působnost nařízení (ES) č. 1338/2001, kterým se stanoví opatření nutná k ochraně eura proti padělání, na členské státy, které nepřijaly euro jako jednotnou měnu (Úř. věst. L 181, 4.7.2001, s. 11).

⁷ Rozhodnutí ECB/2013/10 ze dne 19. dubna 2013 o nominálních hodnotách, specifikacích, reprodukci, výměně a stahování eurobankovek (Úř. věst. L 118, 30.4.2013, s. 37).

- 2.2 ECB obecně vítá navrhované technické změny, jejichž cílem je zlepšit kvalitu zákona a promítnout do něj zkušenosti ČNB jakožto orgánu odpovědného za dohled nad úpravou peněžního oběhu na základě zákona. Určitá ustanovení první části návrhu zákona však obsahují terminologii a/nebo zakotvují pojmy, které jsou odlišné od zavedené terminologie a pojmů v rámci přímo použitelných právních předpisů Unie a od postupů používaných v rámci Eurosystemu.

3. Konkrétní připomínky

- 3.1 Pokud se týká první části návrhu zákona, má ECB následující připomínky.
- 3.1.1 Navrhované změny ustanovení o nakládání s bankovkami a mincemi prostřednictvím samoobslužných technických zařízení⁸ neberou ohled na skutečnost, že nařízení (ES) č. 1339/2001 vyžaduje zvláštní úpravu ochrany eura proti padělání. Čl. 6 odst. 1a nařízení Rady (ES) č. 1338/2001⁹ pro členské státy, které nepřijaly euro jako jednotnou měnu, zakotvuje výjimku z povinnosti ověřovat pravost eurobankovek v souladu s postupy stanovenými ECB, která je zakotvena v druhém pododstavci čl. 6 odst. 1 uvedeného nařízení. Tato výjimka však pouze umožňuje, aby ověření pravosti eurobankovek odchýlně od postupů stanovených ECB prováděl buď odborně vyškolený personál, nebo stroj na zpracování bankovek, který je uveden na seznamu zveřejněném ECB¹⁰. V souladu s výjimkou podle čl. 6 odst. 1a nařízení (ES) č. 1338/2001 by v návrhu zákona buď měl být uveden odkaz na seznam strojů na zpracování bankovek zveřejňovaný ECB, nebo zakotveno ověřování pravosti odborně vyškoleným personálem. Ostatní požadavky článku 6 nařízení (ES) č. 1338/2001 jsou i nadále použitelné v plném rozsahu a Česká republika je musí dodržovat. Zejména koncept anonymního a neanonymního zařízení v pozměněném ustanovení § 11 odst. 1 a 2 návrhu zákona zřejmě není v souladu s čl. 6 odst. 1 nařízení (ES) č. 1338/2001, který je na základě nařízení (ES) č. 1339/2001 rovněž přímo použitelný v České republice. Instituce a hospodářské subjekty, které mají na základě prvního pododstavce čl. 6 odst. 1 nařízení (ES) č. 1338/2001 povinnost ujistit se o pravosti eurobankovek, jsou na základě třetího pododstavce téhož ustanovení povinny stahovat z oběhu všechny jimi přijaté eurobankovky a euromince, o kterých vědí nebo mají dostatečné důvody se domnívat, že jsou to padělky. Oproti tomu ustanovení § 11 návrhu zákona umožňuje vracet do oběhu eurobankovky a euromince, jsou-li k ověření pravosti použita určitá zařízení.
- 3.1.2 ECB orgán žádající o konzultaci dále vyzývá k tomu, aby zvážil, zda nesladit terminologii a pojmy uvedené v odstavci 2.2 výše s přístupy používanými v eurozóně. Jak ECB zdůraznila v předchozích stanoviscích ECB¹¹ k dřívějším návrhům vyhlášek a zákonů, kterými se měnil zákon, v rámci eurozóny se nepoužívá pojem „[tuzemská] nadměrně [nестandardně] poškozená bankovka“, který je obsažen v ustanovení § 2 odst. 4 písm. d) návrhu zákona. ECB dále vyzývá k tomu, aby požadavky zaváděné v České republice v plném rozsahu odrážely příslušné právní předpisy

⁸ § 11 návrhu zákona. Viz též poznámka pod čarou 3.

⁹ Nařízení Rady (ES) č. 1338/2001 ze dne 28. června 2001, kterým se stanoví opatření nutná k ochraně eura proti padělání (Úř. věst. L 181, 4.7.2001, s. 6).

¹⁰ Viz <https://www.ecb.europa.eu/euro/cashprof/cashhand/recycling/html/tested.en.html>.

¹¹ Viz stanoviska ECB CON/2011/51 a CON/2009/52. Všechna stanoviska ECB jsou zveřejněna na internetových stránkách ECB www.ecb.europa.eu.

- ECB¹², pokud se týká ověřování pravosti a upotřebitelnosti eurobankovek a jejich navrácení zpět do oběhu.
- 3.1.3 Pokud se týká reprodukce bankovek a mincí, o níž pojednávají pozměněná ustanovení §§ 14, 28 a 28a návrhu zákona, ECB by uvítala, aby tato ustanovení rovněž rozlišovala mezi eurobankovkami a euromincemi a bankovkami a mincemi v jiných měnách. Zejména terminologie týkající se eurobankovek by měla být uvedena do souladu s příslušnými právními akty ECB v této oblasti¹³. Pokud by to český zákonodárce schválil, mohla by příslušná ustanovení návrhu zákona dále odkazovat na pravomoc ECB podle čl. 2 odst. 5 písm. c) obecných zásad ECB/2003/5¹⁴.
- 3.1.4 Obdobně ustanovení o přestupcích a správních deliktech při zhotovení reprodukcí bankovek a mincí a předmětů, které je úpravou napodobují, a při nakládání s nimi¹⁵ odkazují pouze na porušení „přímo použitelného předpisu Evropské unie o medailích a žetonech podobných euromincím“¹⁶. ECB by uvítala, pokud by tato ustanovení obsahovala rovněž výslovný odkaz na rozhodnutí ECB/2013/10.
- 3.1.5 Kromě toho by mělo být jednoznačně uvedeno, že ustanovení § 13 návrhu zákona, které se týká ověřování pravosti bankovek a mincí ČNB, se nevztahuje na eurobankovky. Pravidla pro ověřování pravosti eurobankovek vymezená v článku 1 nařízení (ES) č. 1339/2001 ve spojení s článkem 6 nařízení (ES) č. 1338/2001 jsou v již zmíněných mezích čl. 6 odst. 1a nařízení (ES) č. 1338/2001 v České republice přímo použitelná. Tato výjimka je však omezena na prostředky, kterými se ověřování platnosti eurobankovek provádí, avšak netýká se pravidel pro poskytování náhrady. Pravidla pro poskytování náhrady za poškozené eurobankovky by proto měla být pokud možno uvedena do souladu s postupy, které stanoví ECB. S cílem předejít právní nejistotě by ustanovení § 13 návrhu zákona mělo rozlišovat mezi tuzemskou měnou, eurem a ostatními cizími měnami.
- 3.1.6 Závěrem si ECB všímá nového ustanovení § 5 odst. 4 v první části návrhu zákona, podle něhož nikdo, kdo přijímá tuzemské bankovky nebo mince jako plnění vlastní pohledávky, nesmí za jejich přijetí požadovat úplat. Nové ustanovení je v souladu s pojmem zákonného platidla, které - jak je třeba zdůraznit - v sobě obsahuje povinnost přijmout takové platidlo v plné hodnotě na úhradu

¹² Viz zejména rozhodnutí ECB/2010/14 ze dne 16. září 2010 o ověřování pravosti a upotřebitelnosti eurobankovek a jejich navrácení zpět do oběhu (Úř. věst. L 267, 9.10.2010, s. 1).

¹³ Zejména článek 2 rozhodnutí ECB/2013/10.

¹⁴ Obecné zásady Evropské centrální banky ECB/2003/5 ze dne 20. března 2003 o prosazování opatření proti nepřípustným reprodukcím eurobankovek a o výměně a stahování eurobankovek (Úř. věst. L 78, 25.3.2003, s. 20).

¹⁵ Ustanovení § 28 a § 28a návrhu zákona.

¹⁶ Viz ustanovení § 28 odst. 1 písm. a) a § 28a odst. 1 písm. a) návrhu zákona.

peněžního dluhu¹⁷.

Toto stanovisko bude zveřejněno na internetových stránkách ECB.

Ve Frankfurtu nad Mohanem dne 28. srpna 2015.

[podpis]

Prezident ECB

Mario DRAGHI

---

¹⁷ Viz odstavec 3.2 stanoviska ECB CON/2009/52.